

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Ключка М.М., студентка,
Львівський національний аграрний університет*

Проблема ефективного використання енергетичних ресурсів, підвищення енергетичної безпеки є запорукою сталого розвитку країни в умовах євроінтеграції.

У Зеленій книзі з безпеки енергетичних постачань Європейською комісією енергетична безпека розглядається як безперерйна фізична доступність енергетичних ресурсів на ринку за доступними для усіх споживачів цінами, з урахуванням турботи про навколишнє природне середовище та необхідності поступу у досягненні сталого розвитку [1].

Енергетична безпека розглядається науковцями як здатність відповідної системи до підтримки такого рівня енергопостачання, при якому мінімізуються внутрішні і зовнішні загрози функціонування компонентів системи та зберігається її раціональний екологічний, економічний і соціальний стани [4].

Проаналізувавши доповідь для Парламентської асамблеї НАТО та звіт Світового банку, з'ясували, що в них до індикаторів стану енергетичної безпеки не враховано екологічні критерії, хоча згадується про існування зв'язку між комплексом національної енергетики та механізмами гарантування енергетичної безпеки та якістю природного довкілля.

Здебільшого визначення енергетичної безпеки, які пропонують міжнародні організації є досить загальними, порівнюючи із визначеннями, які пропонують науковці.

Оцінювання енергетичної безпеки досить повно здійснює М. Г. Земляний. Ним визначено систему показників, яка охоплює фактично всі сфери, пов'язані з енергозабезпеченням, а саме: організаційно-виробничі; техніко-технологічні; фінансово-економічні; зовнішньої залежності; внутрішньої залежності; екологічного збитку; інвестицій в природоохоронні заходи; енергозабезпечення та добробуту населення; умов праці працівників ПЕК [2, с. 60].

Грунтовніше розуміння поняття енергетичної безпеки, підходів до її оцінювання висвітлює А. В. Прокіп, а саме: детермінації об'єктів

* Науковий керівник – Сиротюк Г.В., к.е.н., доцент

та споживачів корисностей енергетичного забезпечення, градації їх за рівнями із визначенням зв'язків між ними, удосконалення відповідних критеріїв та індикаторів прийнятності енергозабезпечення для кожного із них, об'єктів захисту у процесі здійснення енергетичного забезпечення, структури за змісту енергетичної безпеки та її співвідношення з іншими видами національної безпеки [3].

Енергетичну безпеку слід розглядати як інтегровану складову частину економічної безпеки, необхідною умовою існування і розвитку держави. Вона може бути двох видів: пряма і непряма. Пряма енергетична безпека пов'язана із впливом енергоресурсів на діяльність соціально-економічної системи, тоді як непряма - визначається техногенним впливом енергетики на екологію та інші аспекти території.

Проте розглядати енергетичну безпеку важливо не лише на рівні держави, а й регіону.

Під енергетичною безпекою регіону слід розуміти характеристику паливно-енергетичного комплексу регіону, яка визначає здатність даного комплексу на основі ефективного використання внутрішніх та зовнішніх ресурсів забезпечувати надійне енергопостачання суб'єктів господарської діяльності і населення без шкоди для економічної безпеки регіону [5, с. 688].

Енергетична безпека регіону сьогодні визначається можливостями регіону у міжрегіональній інтеграції господарського і політичного рівня, а також ступенем розвитку енергетичної інфраструктури.

Важливо виділити чинники, що впливають на енергетичну безпеку регіону:

- чинники, які знаходяться безпосередньо в області управління (енергодефіцит, техногенні аварії, фінансові проблеми);
- чинники, які керовані побічно через концепції розвитку (обмеженість ресурсів, екологічні проблеми).

Енергетичній безпеці регіону притаманні певні ризики: загальноекономічні та специфічні. Для енергетичного комплексу, як частини соціально-економічної системи, характерним є схильність до системних, природних, економічних, управлінських та соціально-політичних ризиків.

Отже, енергетична безпека є невід'ємною складовою національної безпеки і необхідною умовою для формування політичної, економічної незалежності та характеризує стан готовності паливно-енергетичного комплексу країни та її регіонів щодо

надійного, економічно ефективного, екологічно прийняттого та достатнього енергозабезпечення економіки.

Література.

1. Зелена книга з безпеки енергетичних постачань. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_713 (дата звернення: 04.10.2020).
2. Земляний М. Г. До оцінки рівня енергетичної безпеки. Концептуальні підходи. *Стратегічна панорама*. 2009. №2. С.56-63.
3. Прокіп, А. В. Сталість енергетичної безпеки. Теоретико-методологічні засади досягнення [Текст] : монографія Київ : Києво-Могилянська академія, 2018. 389 с.
4. Сиротюк Г., Сиротюк С., Янковська К. Відновлювані джерела енергії у забезпеченні енергетичної безпеки регіону. *Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій* : матеріали XXI Міжнар. наук.-практ. форуму, 22-24 вересня 2020 р. Львів: ПП «Арал». 2020. С.98-102.
5. Шпильова В.О., Андрушкевич Н.В. Вплив енергетичної безпеки на соціально-економічний розвиток регіонів. *Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка*. Випуск 14. 2016. С.688-691.

ГАЛУЗЕВА СТРУКТУРА ЯК ФАКТОР СТАБІЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

***КОБЗАР М.С., СТУДЕНТ*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Стабільність розвитку соціально-економічної системи значною мірою залежить від ступеню розвитку та ефективності її структури.

Структура економіки відображає співвідношення галузей, регіонів, виробництва засобів виробництва і предметів споживання, вартісних елементів відтворення (фондів відшкодування, споживання і накопичення).

Механізм самоорганізаційного розвитку структури економічної системи є циклічною послідовністю дій механізмів її функціонування та трансформації. Механізм функціонування структури економічної системи характеризує відносно статичну структуру системи, відображає становлення та зрілість її елементів і зв'язків за умови

* Науковий керівник – Батюк Л.А., к.е.н., доцент